

Informatiebulletin Verkenkend onderzoek toekomst Participatiewet West-Brabant West

Mei 2024

werkplein^{wb}

ISD

Intergemeentelijke Sociale Dienst
Brabantse Wal

|

ISD Brabantse Wal, het Werkplein en WVS werken samen aan de uitvoering van de Participatiewet in de regio West-Brabant West. Onze bestuurders en directies zien dat de tijd rijp is voor een volgende stap in onze samenwerking. In dit informatiebulletin staat omschreven wat we van plan zijn en waarom.

Meer betekenen voor meer inwoners

We kunnen te weinig inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt de ondersteuning bieden die nodig is. Dit terwijl deze groep snel groeit. Een groot deel van onze inwoners met een bijstandsuitkering heeft die voor lange tijd. Drie voorbeelden van inwoners waar we graag meer voor zouden doen dan nu mogelijk is:

- Er is een grote groep inwoners in de bijstand bij wie de problemen zich opgestapeld hebben. Armoede, schulden, slechte gezondheid, huisvesting, criminaliteit en gebruik van andere voorzieningen in het sociaal domein.
- Inwoners met een migratieachtergrond. Een aanzienlijk deel van het huidige bestand bestaat uit inwoners die niet in Nederland zijn geboren. In de komende jaren wordt een forse toename verwacht in het aantal statushouders. Sinds de Wet inburgering (2022) zijn de gemeenten verantwoordelijk om hen op weg te helpen.
- Tenslotte maken we ons zorgen om jongeren die zonder startkwalificatie van school komen en weinig perspectief op werk hebben.

Het is niet realistisch om van deze inwoners te verwachten dat zij zelfstandig en in korte tijd hun problemen kunnen oplossen. In West-Brabant West gaat het om zo'n 4.500 inwoners die twee jaar of langer een bijstandsuitkering heeft. Dat is 71% van ons bijstandsbestand!

Deze inwoners hebben we keihard nodig. Want ze hebben allemaal onbenutte talenten en kwaliteiten. Meedoen is ons motto: De arbeidsmarkt is krap en er is altijd behoefte aan personeel en vrijwilligers. De afgelopen jaren hebben we vooral aandacht gegeven aan inwoners die snel aan het werk konden en (te) weinig aan deze groep.

Het Rijk maakt dezelfde analyse. Het Sociaal Cultureel Planbureau concludeert in haar rapport '[Een brede blik op de bijstand](#)' dat de huidige Participatiewet onvoldoende aansluit op de behoeften van uitkeringsgerechtigden. Het ministerie van SZW onderschrijft in haar programmaplan '[Participatiewet in balans](#)' de noodzaak om aan de slag te gaan met de groep inwoners van wie de bestaanszekerheid en bijdrage aan de samenleving onder druk staat. Er is dus werk aan de winkel.

Herstel van vertrouwen

Om onze inwoners met veel problemen in beweging te krijgen moeten we de band met hen herstellen. De kloof tussen overheid en deze inwoner is extra diep. Ze zijn vaak vanuit wantrouwen benaderd en voelen niet dat de overheid er voor hen is. Onze regels en procedures zijn vaak complex, vervelend

en in beton gegoten. Zo hoeft het niet te zijn. We kunnen de uitvoering van de Participatiewet op een warme, flexibele en positieve manier organiseren, waarbij we zoveel mogelijk met inwoners werken op basis van gelijkwaardigheid.

Wat kunnen we beter doen voor deze inwoners?

Idealiter pakken we problemen van onze inwoners bij de bron aan in plaats van symptomen bestrijden. Dat vraagt om persoonlijke en unieke maatwerkoplossingen. Daarvoor moeten we ons op een andere manier gaan organiseren en nauw samenwerken met collega's in het sociaal domein.

ISD Brabantse Wal en het Werkplein hebben expertise in het herkennen van kwaliteiten van inwoners. WVS heeft een infrastructuur en de ervaring om talent verder te ontwikkelen. De samenwerking is goed en we behalen al mooie successen. Daar gaan we de komende jaren natuurlijk mee door!

Toch lopen we tegen grenzen aan. Onze drie organisaties verschillen van visie op de uitvoering van de Participatiewet, qua cultuur en in werkprocessen. Dit belemmert ons om alles te kunnen doen wat nodig is om alle inwoners optimaal te bedienen. Onze dienstverlening kan slimmer en effectiever.

Daarom gaan we terug naar de tekentafel, om de uitvoering van de Participatiewet toekomstbestendig te maken volgens de principes van een moderne overheidsorganisatie:

1. Voor ons staat de mens centraal, niet geld, processen of procedures
2. We hebben vertrouwen in onze inwoners
3. Met iedere inwoner bedenken we een unieke maatwerk oplossing
4. Je vindt ons nabij inwoners en bedrijven
5. We werken samen met collega's in het sociaal domein, werkgevers en opleiders
6. Bij veel vrijheid en verantwoordelijkheid voor medewerkers hoort continu leren en ontwikkelen
7. We verzamelen relevante data en leren hiervan

Wat betekent dit voor onze organisaties?

We zien een toekomst voor ons waarin we bestaanszekerheid voor alle inwoners garanderen, zorgen dat er voor iedereen passend (vrijwilligers)werk is, we ondernemers in de regio ontzorgen bij het in dienst nemen van onze inwoners en we nauw samenwerken met de collega's in het sociaal domein. De collega's van schuldhulpverlening, welzijnswerk, Wmo, jeugdhulp, ggz, gezondheidszorg breed en politie hebben we keihard nodig om onze inwoners weer perspectief te bieden. Onze droom is dat alle collega's handelen vanuit dezelfde principes en uitgangspunten.

De opgave die we nastreven is groot en complex. Veranderen brengt altijd onzekerheid met zich mee, kost tijd, geld en veel energie. Daarom gaan we in de komende maanden alle voors en tegens uitwerken.

Wat gaan we nu doen?

Eerst gaan we goed onderzoeken welke ontwikkelingen in ons bijstandsbestand, de economie en de arbeidsmarkt we in de komende decennia in West-Brabant West kunnen verwachten. Hiervoor gaan we onder meer in gesprek met hoogleraren met kennis van arbeidsmarktontwikkeling. Hierop baseren we een *koers* voor inrichting van de Participatiewet in onze regio.

Het maatschappelijk rendement van deze koers gaan we berekenen door middel van een *maatschappelijke kosten/baten analyse*. Deze moet aantonen wat de voor- en nadelen zijn van op de optimale manier van werken versus op de huidige manier blijven werken.

Zodra de analyse klaar is laten we onderzoeken wat dit betekent voor de organisatie van de uitvoering van de Participatiewet en welke organisatievorm hier het best bij past. Er worden meerdere varianten verkend. Van de onderzochte organisatievormen laten we een globale *doorrekening* maken van de financiële consequenties en randvoorwaarden. We omschrijven de randvoorwaarden in samenwerking in het *brede sociale domein* die nodig is om de doorontwikkeling te doen slagen. Ook worden *risico's en beheersmaatregelen* in kaart gebracht. Tenslotte komen we met een opzet voor een *veranderplan*, inclusief spoorboekje en programmaorganisatie.

Met al deze informatie kunnen de negen gemeenten een weloverwogen besluit nemen over de toekomst van de Participatiewet in de regio West-Brabant West.

De bestuurders van ISD Brabantse Wal, het Werkplein en WVS